

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų krypties (šakos) kodas	Fakultetas	Katedra
Vertimo istorija ir teorija	Filologija H 004	Filologijos fakultetas	Literatūros, kultūros ir vertimo tyrimų institutas Vertimo studijų katedra
Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
	8		

Dalyko anotacija

Vertimo mokslas: vertimo istorija, vertimo teorija, vertimo kritika. Vertimo mokslo objektas. Vertimo strategijos ir vertimo būdo sampratos. Vertėjo vaidmuo ir statusas.

Vertimo istorija diachroniniu ir sinchroniniu aspektais.

Senovės pasaulis (Egiptas ir Mesopotamija: Vakarų civilizacijos ištakos): pirmieji žinomi liudijimai apie vertimo žodžiu ir raštu veiklą – tų liudijimų svarba šiuolaikinės vertimo veiklos kontekste;

vertimas Antikos laikais: pažodinio ir nepažodinio vertimo takoskyra, pirmieji teorinio pobūdžio samprotavimai apie vertimą (Ciceronas – versti ne *žodis į žodį, o mintį mintimi*; šv. Jeronimo „57 laiškas Pamachijui apie geriausią vertimo būdą“ – religinių ir pasaulietinių tekstų vertimo ypatumai), jų įtaka XX a. vertimo teorijų kūrėjams;

pirmosios vertimo mokyklos viduramžiais: Bagdado vertimo mokykla ir joje išverstų tekstų svarba Europai, Toledo vertimo mokykla – pirmenybė vertimui, ne mokslui, vertimo per tarpinę kalbą, srities išmanymo / neišmanymo problematika;

civilizacinė vertimo veiklos misija Renesanso laikais: spaudos išradimo svarba vertimo veiklai, Šv. Rašto vertimai į nacionalines kalbas, nacionalinių kalbų norminimo procesas ir vertimo vaidmuo, kalbų hierarchizacijos problematika, pirmieji pasaulietinių tekstų vertimo principai (E. Dolet, 1540 m.);

Naujieji laikai: vertėjo statuso kismas, mokslinio vertimo suklestėjimas, pasirengimo versti svarba, teoriniai svarstymai apie vertimo specifiką, vertimo veiklą (A. F. Tytler *Essay on the Principles of Translation*, 1791 m.);

Lietuvos vertimo istorijos specifika: pirmosios knygos lietuvių kalba – vertimai, kalbos norminimo procesas ir vertimo vaidmuo; XX a. Lietuvos vertimo istorija: politikos įtaka vertimo veiklai, vertimo tyrimams ir vertimo studijoms.

Biblijos vertimo svarba vertimo minties raidai: Septuaginta ir Vulgata, M. Lutherio Biblija ir nepažodinio religinių tekstų vertimo suklestėjimas, Karaliaus Jokūbo Biblija – nuo 1611 m. iki XXI amžiaus.

Vertimo teorijos tradicija diachroniniu aspektu:

XX a. lingvistinės vertimo teorijos atsiradimo prielaidos, lingvistinės J. Reckerio dėsninių atitikmenų teorija ir J.-P. Vinay ir J. Darbelnet vertimo teorija kalbų gretinimo pagrindu, konteksto trūkumas; ekvivalentiškumo tyrimai: E. Nidos dinaminio ir formaliojo ekvivalentiškumo samprata, vertimo proceso modelis;

funktionalizmas: K. Reiß tekstų tipų teorija ir H. J. Vermeerio *skopos* teorija, vertimas – tikslinė veikla, tarpkalbinė komunikacija, vertimo teksto „autonomijos“ originalo teksto atžvilgiu įtvirtinimas;

komunikacinis požiūris į vertimą: vertimo, kaip komunikacijos akto, specifika ir samprata, vertimas – dviejų komunikacijos aktų sąveika (O. Kade, P. Newmarko, A. Hurtado Albir, A. Popovičiaus vertimo proceso samprata);

D. Seleskovitch ir M. Lederer interpretacinė arba prasmės teorija: „suprasti pačiam ir versti taip, kad suprastų kiti“ (M. Lederer, 2001 m.).

Vertimo mąstytojų tyrinėjimai: G. Steineris, P. Ricoeuras, L. Venuti, U. Eco. Išverčiamumo / neišverčiamumo problematika, ekvivalentiškumas vertime.

Naujausi vertimo tyrimai: vertimo raštu ir žodžiu tyrimai, audiovizualinio vertimo, mašininio vertimo tyrimai, vertimas ir imagologija, vertimas ir kultūra, vertėjo etika ir deontologija ir kt.

Šiuolaikinių vertimo tyrimų laukas: Holmes/Toury medis, J. Williams ir A. Chestermano „The Map“, L. Van Doorslaerio „Risking conceptual maps“.

Vertimo teorija sinchroniniu aspektu: doktorantas pasirenka jo disertacijos temai aktualiausia(-ius) šių dienų vertimo tyrinėtoją(-us) ir pasirinkta tema rašo referatą (doktorantas gali išsamiau gilintis į jo paties pasirinktus vertimo istorijos arba vertimo teorijos tyrimus).

Pagrindinė literatūra

Baker M. 2011. *In Other Words. A Coursebook on translation*. Routledge

Baker M. 2010. *Critical Readings in Translation Studies*. Routledge

Benjamin W. 1998. Vertėjo užduotis. *Kultūros barai* 11

Ciceronas Markas Tulijus. 2001. Apie geriausią vertimo būdą. *Literatūra* 2001 43 (3). Vilniaus universiteto leidykla

Chesterman A. 1997. *Memes of Translation*. Johns Benjamins Publishing Company

Černiuvienė L. 2013. *Vertimo minties raida Europoje*. Vilnius: Lodvila

Eco U. 2001. *Experiences in Translation*. Toronto: University of Toronto Press

Ed. by Lieven D'hulst, Yves Gambier. 2018. *A History of Modern Translation*. Knowledge. Vol. 142. Johns Benjamins Publishing Company

Ed. by Y. Gambier, L. van Doorslaer. 2010. *Handbook of Translation Studies* T. 1. John Benjamins publishing company

Ed. by Y. Gambier, L. van Doorslaer. 2011. *Handbook of Translation Studies* T. 2. John Benjamins publishing company

Garbovskij N. K. 2007. *Teorija peregoda*. Izdatelstvo moskovskovo universiteta

Lebedys J. 1977. *Senoji lietuvių literatūra*. Vilnius: Mokslo

Meschonnic H. 2011. *Ethics and Politics of Translating*. Johns Benjamins Publishing Company

Munday J. 2016. *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. Routledge

Nida E. A. 2001. *Contexts in Translating*. Johns Benjamins Publishing Company

Nida E. A., Taber Ch. R. 2003. *The theory and practice of translation*. Boston: Brill

Nord Ch. 2005. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation*. Amsterdam/New York

Pažūsis L. 2014. *Kalba ir vertimas*. Vilnius: Lodvila

Petravičius L. 2007. *Vertimo istorija*. LLVS svetainė <http://www.llvs.lt/?recensions=263>

Pym A. 2010. *Exploring Translation Theories*. Routledge

Recker J. I. 1974. *Teorija peregoda i peregodčeskaja praktika*. Moskva: Meždunarodnije otnošenija

Ricoeur P. 2010. *Apie vertimą*. Vilnius: Aidai

Seleskovitch D., Lederer M. 2001. *Interpréter pour traduire*. Paris: Didier Erudition

Šv. Jeronimas. 2017. Šv. Jeronimo 57 laiškas Pamachijui apie geriausią vertimo būdą. Įvadas, Vertimas, Komentarai (iš lotynų kalbos vertė Simona Jaskelvičiūtė). *Vertimo studijos* 10 (241-264)

Venuti L. 1995. *The Translator's Invisibility*. London and New York: Routledge

Williams J., Chesterman A. 2002. *The Map: A Beginner's Guide to Doing Research in Translation Studies*. St. Jerome Publishing

Vinay J.-P., Darbelnet J. 1995. *Comparative Stylistics of French and English*. John Benjamins Publishing Company

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
---	-----------------	--

Liucija Černiuvienė	dr.	Straipsniai: Černiuvienė L., Jakutytė R. 2019. Lietuviškasis Michelis
---------------------	-----	--

	<p>Houellebecq'as: vertimo paradokasai. <i>Literatūra</i> t. 61 (4), p. 122-137;</p> <p>Chollet Mona. <i>Nesunaikinama moterų galia: stiprios, raganiškos, nepriklausomos</i>. Iš prancūzų kalbos vertė Liucija Baranauskaitė-Černiuvienė. Černiuvienė, Liucija (vertėjas) [Baranauskaitė-Černiuvienė, Liucija] Vilnius: Alma littera, 2019. 238 p.;</p> <p>Černiuvienė L. 2016. Michelio Houellebecq'o romano „Soumission“ vertimo į lietuvių kalbą stilistika. <i>Literatūra</i> t. 58, Nr. 4, p. 58-73.;</p> <p>Černiuvienė L. 2015. Vertimo poetika, etika ir politika: George'o r. R. Martino romano „A Game of Thrones“ vertimo į lietuvių ir prancūzų kalbą analizė. <i>Literatūra</i> t. 57 (4), p. 82-96.</p> <p>Černiuvienė L., Mikutaitė D. 2015. Žargonų vertimo problemos: meninių filmų „Banlieue 13“ ir „Banlieue 13. Ultimatum“ vertimų analizė. <i>Vertimo studijos</i> t. 8 p. 98-118</p>
<p>Patvirtinta Doktorantūros komiteto posėdyje 2023-01-13, Nr. (7.17 E) 15600-KT-16.</p>	
<p>Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. dr. Meilutė Ramonienė</p>	